

ที่ มท 0808.3/ว.4607

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนราชสีมา กทม. 10300

7 มิถุนายน 2547

เรื่อง ทารื้อข้อกำหนดเกี่ยวกับภาษีโรงเรือนและที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0901/0688 ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2547

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาปัญหาข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับทางพิเศษของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) กรณีที่การทางพิเศษแห่งประเทศไทยได้ทารื้อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า การทางพิเศษแห่งประเทศไทยจะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับทางพิเศษหรือไม่ และหากทางพิเศษมีใช้ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 แล้วจะสามารถเรียกค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินที่การทางพิเศษแห่งประเทศไทยได้ชำระให้แก่กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลไปแล้วคืนได้หรือไม่ อย่างไร

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า ทางพิเศษที่เปิดใช้เพื่อการจราจรจำนวน 5 สาย คือทางพิเศษเฉลิมมหานคร ทางพิเศษศรีรัช ทางพิเศษฉลองรัช ทางพิเศษบูรพาวิถี และทางพิเศษอุดรรัถยา อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา จึงขอส่งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 12) ให้จังหวัดฯ เพื่อแจ้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 12) ได้มีคำวินิจฉัยดังนี้

“ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อพิจารณามาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 แล้วเห็นว่า ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) ได้เคยวินิจฉัยความหมายของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่จะต้องชำระภาษีไว้ว่า “...โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่จะต้องชำระภาษีนี้นั้นต้องมีลักษณะเข้าอยู่อาศัยได้ เช่น บ้านอยู่อาศัย หรือต้องใช้เป็นที่ไว้สินค้าได้ เช่น อาคารเก็บสินค้าหรือถังน้ำมันที่ก่อสร้างติดกับที่ดิน หรือต้องใช้ประกอบอุตสาหกรรมได้ เช่น โรงไฟฟ้า โรงงานต่าง ๆ หรือเข้าใช้ได้ เช่น ที่จอดรถหรืออาคารจอดรถ และได้ก่อให้เกิดประโยชน์รายได้แก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นด้วย...”

กรณีตามข้อหารือ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 290 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ได้บัญญัติให้จัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างหรือจัดให้มีทางพิเศษ บำรุงและรักษาทางพิเศษและดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางพิเศษด้วย โดยได้นิยามคำว่า “ทางพิเศษ” ไว้ว่า ทางหรือถนนซึ่งจัดสร้างขึ้นใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจราจรเป็นพิเศษ และหมายความรวมถึงทางซึ่งใช้สำหรับรถรางเดี่ยวหรือรถใต้ดิน สะพาน อุโมงค์ เรือสำหรับขนส่งรถข้ามฟาก ท่าเรือสำหรับขึ้นลงรถ ทางเท้า ที่จอดรถ เขตทาง ไหล่ทาง เชือกกันน้ำ ท่อทางระบายน้ำ กำแพงกันดิน

รัฐเขต หลักกระยะ สัญญาอนุญาตจรรยา และอาคารหรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์เกี่ยวกับงาน ทางพิเศษ จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า ทางพิเศษ เป็นสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ที่ กทพ. ได้สร้างขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วแก่การจราจรและการขนส่ง ทางพิเศษจึงเป็นโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้าง อย่างอื่น ๆ โดยข้อเท็จจริงเพราะสามารถเข้าใช้ได้ นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดรายได้แก่ กทพ. ซึ่งเป็นเจ้าของ ทรัพย์สินด้วย เพราะ กทพ. มีอำนาจเรียกเก็บค่าผ่านทางพิเศษได้ ตามข้อ 6(4) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 290ฯ ดังนั้น เมื่อทางพิเศษเป็นโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียน และที่ดินฯ กทพ. ซึ่งเป็นเจ้าของทางพิเศษจึงมีหน้าที่ชำระภาษีโรงเรียนและที่ดิน

ส่วน กทพ. จะได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรียนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียน และที่ดินฯ หรือไม่ นั้น เห็นว่า กทพ. เป็นรัฐวิสาหกิจจึงถือไม่ได้ว่า ทรัพย์สินของ กทพ. เป็นทรัพย์สินของ รัฐบาลตามมาตรา 9(2) แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรียนและที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 เพราะความในมาตรา 9(2) ดังกล่าว ได้บัญญัติถึงทรัพย์สินของรัฐบาลและทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยแยกต่างหากจากกัน ซึ่งถ้าหาก ถือว่าทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยอันเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในความหมายของทรัพย์สินของรัฐบาล อยู่แล้ว คงจะไม่ต้องบัญญัติแยกเป็นสองกรณีดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 9(2) มิได้ ประสงค์จะให้ทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจอยู่ในความหมายของทรัพย์สินของรัฐบาล นอกจากนี้ การที่ กทพ. มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหรือจัดให้มีทางพิเศษ บำรุงและรักษาทางพิเศษและดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ ทางพิเศษด้วย โดยมีการเรียกเก็บค่าผ่านทางพิเศษ จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ใน กิจการสาธารณะ เพราะคำว่า “ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการสาธารณะ” ตามมาตรา 9(2) ดังกล่าว มีความหมายว่า รัฐบาลเองเป็นผู้เอาทรัพย์สินออกให้สาธารณชนใช้เป็นการทั่วไปโดยมิได้เป็นการประกอบ ธุรกิจการค้าหากำไร ซึ่งในปัญหาทำนองเดียวกันนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) ได้เคยให้ความเห็นไว้แล้ว ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว “ทางพิเศษ” จึงไม่ได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรียนและ ที่ดินตามมาตรา 9(2)

ประเด็นที่สอง สำหรับข้อหาหรือของ กทพ. ที่ว่า กทพ. สามารถเรียกเก็บค่าภาษีโรงเรียน และที่ดินที่ กทพ. ชำระให้แก่กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และ เทศบาลคืนได้หรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า กทพ. จะต้องเสียภาษีโรงเรียนและที่ดินสำหรับ ทางพิเศษแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องพิจารณาประเด็นนี้อีก”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัชชัย พิกองกูร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น

ส่วนนโยบายการคลังและพัฒนารายได้

โทร/โทรสาร 0-2241-9042-3